

**P E N
N O R W A Y**

Dünden bugüne Gezi davası

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU

Yayımlanma tarihi: 30 Eylül 2022

Dünden bugüne Gezi davası

GÖKÇER TAHİNCİOĞLU

27 Mayıs 2013'te, aldığı talimat doğrultusunda ağaçları sökmek için Taksim Gezi Parkı'na giren iş makinelerinin şoförleri, tarihe geçecek olağanüstü günlerin fitilini ateşlediklerini bilmiyorlardı.

O gün iş makinesinin önünde siper olarak ağaçları koruyanlar, Gezi Parkı'nda nöbet tutmaya başlayarak polisin olağanüstü sert müdahalelerine rağmen yerlerinden ayrılmayanlar, büyük bir direnişin öncüleri oldular.

Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun Gezi Parkı'na dokunulamayacağına yönelik kararına ve herhangi bir imar izni bulunmamasına rağmen parka girmeye çalışan iş makineleri püskürtüldü. Parkın oldu bittiyle yok edilmesi ihtimaline karşı duranlara yönelik devlet şiddeti karşısında yüzbinler sokağa döküldü.

Kürtaj karşıtlığı, cinsiyet ayrımcılığı, ifade özgürlüğüne yönelik müdahaleler, cinayetler, katliamlar, Ergenekon ve Balyoz başta olmak üzere yürütülen operasyonlar, bütün bunlara duyulan tepki, Gezi eylemlerinde cisimleşti. İstanbul'da başlayan eylemler Türkiye'nin dört bir yanına yayıldı. Sekizi eylemci on kişinin yaşamını kaybettiği olaylarda, binlerce kişi yaralandı.

“ O gün iş makinesinin önünde siper olarak ağaçları koruyanlar, Gezi Parkı'nda nöbet tutmaya başlayarak polisin olağanüstü sert müdahalelerine rağmen yerlerinden ayrılmayanlar, büyük bir direnişin öncüleri oldular. ”

Yaşananlarla ilgili çok sayıda dava açıldı. Taksim Dayanışması Davası olarak bilinen davada 26 kişi o dönemde beraat etti. Beşiktaş Çarşı Grubu aleyhine açılan dava da beraatle sonuçlandı. O dönemde mesele “izinsiz gösteri yapıldı mı yapılmadı mı?” ekseninde ele alınıyordu. Ancak bu eksenin dışına daha o zaman çıkıldığı sonradan anlaşıldı. Daha ilk günden, bu eksenin dışına çıkmaya ve “sorumlular” yaratmaya yönelik adımlar atılmaya başlanmıştı.

Heyet değişikliği, ağırlaştırılmış müebbet ve 18 yıl

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi, 25 Nisan 2022’de, Gezi davasında verdiği kararı açıkladı. Mahkeme, Anadolu Kültür Yönetim Kurulu Başkanı Osman Kavala’yı ağırlaştırılmış müebbet, Ayşe Mücella Yapıcı, Çiğdem Mater Utku, Ali Hakan Altınay, Mine Özerden, Can Atalay, Tayfun Kahraman ve Yiğit Ali Ekmekçi’yi 18 yıl hapisle cezalandırdı. Kararla birlikte tutuklu yargılanan Kavala dışındaki sanıkların da tutuklanmalarına karar verildi.

Oysa 26 ay önce, aynı kanıt ve suçlamalarla İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi, aynı sanıkların beraatine karar vermişti.

Ancak bu mahkeme heyeti kısa sürede dağıtıldı. Mahkeme bünyesinde önce ikinci bir heyet oluşturuldu ardından eski heyette yer alanlar farklı mahkemelerde görevlendirildi. Zaten istinaf mahkemesi beraat kararını bozduktan sonra dava 30. Ağır Ceza Mahkemesi’ne değil, İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi’ne gönderildi. Üstelik akıl almaz bir yöntemle. Davanın bu mahkemedeki Beşiktaş Çarşı Grubu davası ile birleştirilmesi talebini yazan hakim, nöbetçi olarak İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi’nde görev yaparken, kendi talebini değerlendirdi ve olumlu görüş verdi. Böylece heyet değişikliği ile yetinilmedi ve mahkeme de değişti. Yeni heyette çok değil 3 yıl öncesine kadar AKP teşkilatında görev yaptığını gizlemeyen hakim Murat Bircan da vardı. Bircan, bire karşı iki oyla verilen mahkumiyet kararında, mahkumiyet yönünde oy kullanarak belirleyici oldu.

Otpor ve Canvas

Davanın gerekçeli kararı 8 Haziran 2022’de tamamlandı. İlginç bir sonuç yoktu. Gezi iddianamesinde yer alan, Kavala ve Açık Toplum Vakfı’nın hükümeti yıkmak için Gezi eylemlerini tasarladıkları, turuncu devrim olarak bilinen Ukrayna ve Mısır’daki eylemleri organize ettiği belirtilen Otpor ve Canvas adlı grupların da Gezi’yi etkin kılmak için kullanıldığı tekrarlanıyordu. İddianamede de bu iddianın üzerinde özellikle durulmuş, Kavala’nın yurtdışı seyahatleri, firari durumdaki Gezi sanıklarından sanatçı Mehmet Ali Alabora’nın Otpor liderleri ile aynı dönemde aynı ülkede bulunmaları bunun kanıtı olarak gösterilmişti. Ortada görüşme yapıldığına yönelik bir kanıt yoktu, Otpor liderleri de böyle bir görüşme olmadığını açıklamıştı ancak yargıya göre her şey netti.

Daha önce davada beraat kararı veren mahkeme, 2013’te yapılan telefon dinleme kayıtları için, “yasal değil” yorumu yapmıştı. Ancak mahkumiyet kararı veren İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi’ne göre, “suç işlemek amacıyla örgüt kurmak” suçundan verilen hakim kararıyla yapılan dinlemeler, başka bir suçtan açılan davada da kullanılabilirdi. Mahkemeye göre her ikisi de örgütsel yapılar olduğu için bir sakınca yoktu. Bir üye, “konuşma tapeleri yasal değil” diyerek bu görüşe karşı çıktı ama azınlıkta kaldı.

Zaten konuşma kayıtlarında da Otpor ve Canvas bağlantısını kanıtlayacak hiçbir ifade yoktu ama bu da önemsenmedi. Zira, bu örgütlerin, belirlenen isimleri cezalandırmada kullanılması daha Gezi’nin ilk günlerinde planlanmıştı. Manzara bunu gösteriyordu.

Dokuz yıl önce: AKP, cemaat ve ulusalcı isimler aynı görüşte

Gezi davasının iddianamesinde, Gezi olaylarının hükümeti düşürmek için planlandığı ve finanse edildiği iddiası yer alıyordu ve bunun ‘üçlü sacayağı’ tarafından yapıldığı ifade ediliyordu. İddianameye göre, sacayağını oluşturan isimler şöyleydi; “Soros, Otpor lideri Maroviç, Kavala.”

İddianame, Soros’un Açık Toplum Enstitüsü yoluyla iktidarları değiştirdiği, Sırbistan’da kurulan Otpor’un ABD bağlantılarıyla, para karşılığında iktidarları değiştirmek için çalıştığı, Kavala’nın da Soros ve Otpor bağlantıları ile Gezi’yi planlayarak, finanse ettiği temeline oturtuluyor.

Ancak bu iddianın ortaya atıldığı ilk tarih ilginç. Gezi olaylarının başlangıç tarihi 27 Mayıs 2013. Hemen birkaç gün sonra, Otpor'la ilgili ilk yazılar çıkmaya başlıyor. Otpor'la Gezi'yi ilk ilişkilendiren isimlerden biri ulusalcı kimliğiyle tanınan Banu Avar. Avar, 31 Mayıs 2013'te önce Gezi'yi eleştirerek, "BDPKK öncülüğünde Taksim'de Gezi Parkı'nın yok edilmesini protesto eden kalabalık birden kendini uluslararası bir harekâtın öznesi olarak buldu! Olay çok önceden hazırlanmış görünüyor, ama kalabalıkların bundan haberi yoktu... Bir anda olay dünya çapında Twitter ve Facebook'ta 'en çok izlenen' oldu... Taksim meydanı yabancı muhabir ve muhbirle doldu... Sosyal paylaşım ağları, birebir Mısır'daki Arap Baharı kokulu mesajlarla sallandı..." satırlarını kaleme aldı.

Avar, hemen bir gün sonra da Otpor'la Gezi'yi ilişkilendirerek, "2004-2005 yıllarında "Turuncu Darbe" sahnelenmiş ülkelerde gazetecilik yaptım. Ukrayna'da Kırgızistan'da, Lübnan'da, Gürcistan'da, Kosova'da, durumu belgeledim. AKP hükümeti ülkeyi iç savaşın, bölünmenin eşiğine getirdi. Ne hukuk kaldı ne adalet! Böyle süreçler turuncu hareket için uygun süreçlerdir... OTPOR ve CANVAS batı istihbaratının DARBE örgütleridir. Sıkılı yumruk amblemi sosyal medyada insanları galeyana getirmektedir... Türkiye'de yaşanan felaketlerde gıki çıkmayan, Türk milletine olan düşmanca tavırları aşikar Uluslararası Af Örgütü ve benzer kurumların Gezi Parkı olaylarında kararlar yayınlaması, AB ve ABD siyasilerinin açıklamaları hayra alamet değildir. Uyararak görevimizdir!" ifadelerini kullandı.

Avar'dan hemen bir gün sonra, Gezi iddianamesine neredeyse bire bir aktarılan, henüz 19 yaşındaki Erhan Sandıkçı tarafından "Güncel Meydan" adlı sitede yayımlanan uzun ve detaylı yazı kaleme alındı. Sandıkçı, "Ne oluyor, ne yapmalı?" başlıklı yazısında, şunları söylüyordu:

"...Beni böyle bir yazı hazırlamaya iten, burnuma gelen çok pis kokular oldu... 2011'de Kuzey Afrika'dan başlayıp Suriye'ye yayılan "Arap baharı" küresel çetenin işidir. Sosyal medya ve Sivil Örümcük Örgütleri öne çıkmıştır. 31 Mayıs'ta akşam ve gece süren eylemlerde bulundum. İstiklâl Caddesindeki büyük kalabalıktan önce gerçekleşen eylemde, grubun önünde polisle tartışan bazı kişilerin kafasına taktığı kaskta "#OCCUPYTURKEY" yazması dikkatimi çekti. Tivitırda da en çok kullanılan etiketlerden biri "#occupyturkey"di. Türkiye ve dünya gündemi listesinde ise en üstte "#DirengeziParkı" vardı. Facebook'ta ise "Occupy Turkey" adlı sayfa, bu eylemler hakkında en hızlı bilgilerin paylaşıldığı, güncel gelişmelerin aktarıldığı sayfa oldu. Sayfa 1 Haziran saat 3.00 civarında 16 bin üyeye sahipken aynı gün saat 23'te 40 bin üyeye ulaşmış durumda. Büyük olasılıkla da eylemlerin gidişâtı bu sayfadan yönlendirilmeye çalışılacaktır. "Occupy" işgâl etmek anlamına geliyor. Bu slogan ilk kez 2011'de Wall Street'teki eylemler için kullanıldı. Occupy Wall Street" eylemlerinin başını OTPOR-CANVAS çekiyordu. OTPOR, Balkanlarda ortaya çıkmıştı ve Yugoslavya'yı parçalayan "sivil" direnişleri örgütlemişti... Occupy Turkey" sayfası Gezi Parkı sürecinin, başından itibaren etkili bir parçası oldu... Occupy Turkey" sayfası ise Tayyip Erdoğan'ın ODTÜ'ye tanklarla girmeye çalıştığı, muhalif öğrencilerin biber gazı ve tazyikli suya boğulduğu dehşet olaylar gerçekleşirken kuruldu. O tarihteki paylaşımlara bakıldığında ODTÜ'ye destek eylemlerine de yön vermeye çalıştığı görülüyor... Bu fitilin Soros tezgâhıyla yakıldığını bilen vatanseverler, olabildiğince yüksek sesle meydanlara çıkıp sürecin denetimini ele almalı..."

“ Gezi davasının iddianamesinde, Gezi olaylarının hükümeti düşürmek için planlandığı ve finanse edildiği iddiası yer alıyordu ve bunun 'üçlü sacayağı' tarafından yapıldığı ifade ediliyordu. İddianameye göre, sacayağını oluşturan isimler şöyleydi; "Soros, Otpor lideri Maroviç, Kavala.”

Çizim: Murat Başol

“Yumruk havada”

Bu yazı, onlarca site tarafından atıf bile yapılmadan kullanıldı. Sandıkçı'nın yazısında Otpor ve Canvas'ın farklı ülkelerdeki girişimleri ve kullanılan “yumruk havada” sembolünün nasıl ülkelere göre değiştiğini gösteren görseller de var. Haritalar, görsellerle daha ilk günden Gezi, Otpor'la bağlantılandırılmıştı.

Basın da devrede

6 Haziran'da bu kez iktidara yakın Türkiye gazetesinde, Turuncu devrim, Arap baharı gibi hareketlerin mimarı Otpor'un Gezi ile Türkiye'de sahne aldığı haberi vardı. Kaynağı belirsiz haberde, aynı grubun ODTÜ eylemlerinde de süreci yönlendirmeye çalıştığı, Taksim eylemlerinden önce devreye sokulduğu ve Gezi Parkı olaylarının da buradan yönetildiği yer alıyordu. Yine Türkiye gazetesinde 8 Haziran'da çıkan “İşte Derin Darbenin Kodları” başlıklı yazıda Soros'un destek verdiği kuruluşların medya ve öğrenciler aracılığıyla Gezi Olayları'nı tezgâhladığı öne sürülüyordu.

10 Haziran'dan itibaren ise eski Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, Yiğit Bulut, youtube'a yüklenen Türkçe altyazılı, Gezi'nin arkasında Otpor'un olduğu video kaydından hareketle, aynı iddiaları anlatmaya başladı. Takvim gazetesi ve A Haber'de de 13-14 Haziran'da aynı iddialar detaylı biçimde haberleştirildi.

Haberler birbirini izliyordu artık. Gezi'de olup biten ne varsa Otpor ve Canvas ile ilişkilendiriliyordu.

Cemaat savcılarını işbaşında

Bugün dava dosyasından anlıyoruz ki Gezi eylemleri ile ilgili “örgüt soruşturması”, Gezi eylemleri devam ederken başlatılmış. Fethullah Gülen cemaatine mensup oldukları gerekçesiyle haklarında dava açılan ve Türkiye'den kaçan savcılar ve polis müdürleri de o dönem Kavala hakkında, tam da Otpor ve Canvas iddialarına dayanak fezleke hazırlamış. Ardından telefon dinlemeleri yapılmış. Ancak nedense bu fezleke ve kanıtlar rafta kalmış. Muhtemelen 17/25 Aralık 2013'te cemaat savcılarının bazı bakanları da kapsayan operasyona imza atmasıyla AKP ile cemaat arasındaki ittifakın dağılması ve cemaatin tasfiye sürecinin başlaması kanıtların rafta kalmasının nedeni.

Raftan indi

Ancak cemaat tarafından gerçekleştirilen 15 Temmuz darbe girişiminden sonra bu kanıtlar raftan indi. Türkiye, olağanüstü hal ile yönetilirken, savcılar, o dönemde yapılan konuşmaları da inceleyerek, Kavala hakkında soruşturma başlattı. Hukuk tarihine geçecek soruşturma kapsamında Kavala iki ayrı suçtan 1 Kasım 2017'de tutuklandı. Türkiye sivil toplum hareketinin öncü isimlerinden Kavala'ya iki ayrı suçlama yöneltildi. 15 Temmuz darbe girişimini teşvik etmek ve Gezi olaylarını finanse etmek...

Kavala, cezaevindeyken, savcılık önce 15 Temmuz dosyasından tahliye edilmesi için başvurdu. Bu suçtan tahliye olan Kavala hakkında bir süre sonra diğer sanıklarla birlikte Gezi davası açıldı. Kavala, bu davada beraat etti ancak iktidarın büyük tepkisi vardı. Daha önce tahliye edildiği dosyadan bu kez tutuklama kararı verildi ve cezaevi dışına çıkmasına engel olundu. Ancak bir sorun vardı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, daha önce Türkiye'yi, Kavala dosyası nedeniyle mahkum etmişti.

Bu nedenle suçlamanın değişmesi uygun bulundu. Kavala, önce casusluk suçundan tutuklandı hemen ardından 15 Temmuz dosyasındaki anayasal düzeni ihlal suçlamasından tahliye edildi. Ardından Kavala hakkında casusluk suçundan yeni dava açıldı.

Bu süreçte bölge adliye mahkemesi (istinaf) Gezi davasındaki beraat kararlarını bozdu. Dava, 13. Ağır Ceza Mahkemesi'ne verildi ve burada Kavala hakkındaki casusluk davası ve daha önce beraatle biten ancak Yargıtay'ın bu kararı bozduğu Beşiktaş Çarşı davası ile birleşti.

Mahkeme de önce dosyaları yeniden ayrıştırdı ve Gezi davasında bugün çok konuşulan kararı verdi. Üstelik Kavala'nın cezaevinde tutulmasına yol açan casusluk suçundan beraatine hükmederek.

İddianame, altı yıl önceki yazılarla paralel

Bu noktada, bütün bu sürece kaynaklık eden iddianameye dönmekte fayda var.

Gezi eylemlerinden altı yıl sonra yazılan iddianamenin kalbinde, Gezi'nin ilk günlerinde ortaya atılan ve hükümetin sahiplendiği Otpor Canvas vardı. Şöyle deniyordu iddianamede:

"Kalkışmanın başladığı ilk tarihlerde gösteri grubunun önünde polisle tartışan bazı kişilerin taktığı kasklarda ve giydikleri tişörtlerde #OCCUPYTURKEY yazısı yer almaktadır. Gösterilerin temel olarak örgütlendiği alan olan Twitter'da en çok kullanılan etiketlerden birisi #occupyturkey'dir. Söz konusu hashtag 28 Mayıs 2013 günü başlatılmış ve hashtag'in altında toplam 500.000 civarında Twit atılmıştır. Türkiye ve dünya gündemi Twitter listesinde ise günler boyunca en üstte #DirenGeziParkı hashtag'i bulunmaktadır. Facebook'ta ise #OccupyTurkey adlı sayfa, bu kalkışma hakkında en hızlı bilgilerin paylaşıldığı, güncel gelişmelerin aktarıldığı sayfa olmuştur. Kalkışmanın gidişatının yönlendirildiği sayfaya bir iki gün içerisinde on binlerce üye kaydolmuştur.... Sayfa, ODTÜ'de 18 Aralık 2012 tarihinde başlayan ve günlerce süren öğrenci eylemleri sırasında kurulmuştur... Kısaca ülkemizde 2012 yılı içerisinde OTPOR/CANVAS

“ Kavala, cezaevindeyken, savcılık önce 15 Temmuz dosyasından tahliye edilmesi için başvurdu. Bu suçtan tahliye olan Kavala hakkında bir süre sonra diğer sanıklarla birlikte Gezi davası açıldı. Kavala, bu davada beraat etti ancak iktidarın büyük tepkisi vardı. Daha önce tahliye edildiği dosyadan bu kez tutuklama kararı verildi ve cezaevi dışına çıkmasına engel olundu.

”

“İktidarın Gezi’ye yönelik tutumu biliniyor. Ancak Gezi’nin sonradan getirilen eylem yasakları için aparat olarak kullanıldığına da kuşku yok. Gezi davasında, AİHM kararına rağmen verilen ağır kararlar ve uygulamalar da hem sivil topluma hem de başka olası eylemlere karşı keskin bir mesaj içeriyor.”

denetiminde, şüphelilerin oluşturduğu kolektif yapı tarafından bir halk hareketi için defalarca nabız yoklanmıştır.”

Cemaatin hazırladığı fezleke ile de paralel bu satırlar, Avar ve Sandıkçı’nın yazdıklarıyla neredeyse birebir aynı. İddianamede, 2016’da delillerin yeniden değerlendirildiği, FETÖ mensubu polis ve savcılarının olası etkilerinin soruşturmanın üzerinden kaldırıldığı belirtilse de kaynaklar, iddialar bütünüyle yine aynı. Ve gerekçeli kararda da fezleke ve iddianamede olduğu gibi mahkumiyete gerekçe olarak Otpor ve Canvas ana gerekçeler olarak sunuluyor.

Sonradan ne dediler?

2019’da, Artı Gerçek adlı internet sitesinde, 2013’teki yazıların sahipleri Avar ve Çağrı ile yapılan söyleşiler yer aldı. Avar, “Her ülkenin kendine göre farklı şartları var. Gezi İddianamesi’nde suçlanan kişilerin suçlu olduğunu düşünmüyorum. Ama Gezi’yi başka yönlere çekmek isteyen belli odaklar olduğunu düşünüyorum. Bunu sadece o yazımda değil, ‘Kaçın Demokrasi Geliyor’ kitabımda konuyu ayrıntılı olarak işledim” yorumunu yapmakla yetindi.

Sandıkçı ise “6 yıl önce o yazıyı yazarken eylemlere de gidiyordum. Yani Gezi’ye toptancı bir şekilde “dış güçlerin oyunu, buna âlet olmayalım” diye bakmadım, aktif bir şekilde içinde yer aldım... Biraz da 19 yaşındaki düşünce yapımın etkisiyle abartılı bir kuşkuculuk içinde bu yazıyı yazdım... Gezi iddianamesinde yazımdan bolca ‘alıntı’ var. İddianamede birçok ‘online’ kaynağa atıf var, YouTube linkleri vs. var ama benim yazımın yayımlandığı link yok. (İddianame değil makale olsa bunun adı intihâl olurdu.) Atıf yok çünkü işlerine gelen kısımları almışlar, eğer tamamı okunursa hoşlarına gitmeyecek bir tablo ortaya çıkacak. Zâten iddianamede elle tutulur ciddî bir delil yok” dedi.

Meydanlar artık yasaklı

Anayasaya göre herkesin izin almaksızın basın açıklamasında bulunma, toplanma ve gösteri hakkı bulunuyor. Ancak Gezi’den sonra adım adım alanlar yasaklandı. 15 Temmuz darbe girişiminden sonra olağanüstü hal döneminde grevler için bile erteleme, yasaklama kararları verildi. Olağanüstü hal bitip Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi olarak nitelenen başkanlık sistemine geçildikten sonra da valiliklerin inisiyatifiyle, neredeyse tüm eylemler yasadışı ilan edilmeye başlandı. Bazı kentlerde yıllardır eylem yasakları sürüyor. İstanbul, Ankara gibi kentlerde ise hemen her gün müdahale edilen eylemlerin görüntüleri gündeme geliyor.

İktidarın Gezi’ye yönelik tutumu biliniyor. Ancak Gezi’nin sonradan getirilen eylem yasakları için aparat olarak kullanıldığına da kuşku yok. Gezi davasında, AİHM kararına rağmen verilen ağır kararlar ve uygulamalar da hem sivil topluma hem de başka olası eylemlere karşı keskin bir mesaj içeriyor. ■